

Motion till riksdagen 2005/06: MJ12

av **Sven Gunnar Persson m.fl. (kd)**
med anledning av skr. 2005/06:47

Småskalig livsmedelsförädling

1 Innehållsförteckning

1	Innehållsförteckning.....	1
2	Förslag till riksdagsbeslut.....	2
3	Inledning	3
4	De mindre företagens situation.....	4
4.1	Småskalig livsmedelsförädling finns både i tätorter och på ren landsbygd	4
4.2	Småskalig produktion har andra förutsättningar än storskalig	4
4.3	Bättre finansieringsmöjligheter	5
4.4	Myndigheternas attityd till företagare	6
5	Förbättra livsmedelslagstiftningen	6
5.1	Nya regler för märkning	6
5.2	Mobila och gårdsnära slakterier	6
5.3	Avgifterna för livsmedels-, djur- och fodertillsynen	7
5.4	Slakt av ren.....	8
5.5	Slakt av hjort	8
6	Rådgivning och kompetensutveckling	9
6.1	Dålig tillgång på utbildad arbetskraft	9
6.2	Kompetensutveckling.....	10
6.3	Tillvarata kompetensen om de utländska livsmedel som idag importeras till Sverige	11
6.4	Naturbruksgymnasierna har en viktig roll	11
7	EU-stöd inom landsbygdsprogrammet	11
8	Övriga riktade åtgärder	12
8.1	Särskilda åtgärder för fäbodbruket	12
8.2	Skattebefria bikupor	13
9	Det går långsamt fram... ..	13
10	Miljö- och jordbruksutskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp	13

Fel! Okänt namn på

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att livsmedelsföretag ej bör särbehandlas utifrån sin postnummertillhörighet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillsynsavgifterna måste anpassas efter vad som är rimligt utifrån verksamhetens omsättning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Food from Sweden bör utvecklas till en samlande organisation som med minimerad byråkrati verkar för näringsens intressen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Almi.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en översyn bör göras i syfte att avskaffa hinder som kan försvåra ett gemensamt brukande av maskiner och annat realkapital.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det är angeläget att eventuella bestämmelser som försvårar för producenterna att ange ursprung eller produktionssätt eller andra mervärden undanröjs.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att om slaktdjur transporterats längre än 4 timmar före slakt bör transporttiden anges på köttet.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att satsningen på gårdsnära slakt bör genomföras under en längre tidsperiod än tre år.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inspektioner som inte föranleds av anmärkningar ej bör avgiftsbeläggas.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avgifterna för de förnyade inspektionerna bör fastställas på central nivå och ej skall överstiga kommunernas självkostnader för desamma.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att lagstiftningen bör ses över i syfte att möjliggöra att levande renar kan transporteras till Norge eller Finland och vid slakt ha rätt till prisstöd på renkött.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att slaktade hjortar i hägn även fortsättningsvis skall kunna avlivas, flås, avblodas och besiktigas på plats i anslutning till hägnen och ej behöva transporteras till särskilda platser för besiktning.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av tydliga kriterier för godkännande av vilthanteringsanläggningar.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att systemet med kompetenscheckar bör utvidgas till att gälla hela landet.

Fel! Okänt namn på

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att samma myndighet inte bör ansvara för både tillsyn/lagtolkning och rådgivning.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om en särskild kampanj i syfte att i större utsträckning ta till vara den befintliga livsmedelskompetensen och intresset bland de nya svenskarna.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att Sverige bör bevaka utvecklingen inom EU så att svenska undantag från EU:s hygienregler tillåts även för sådana traditionella tillverkningsmetoder som i dag inte används i Sverige, om detta kan ske utan att göra avkall på den höga livsmedelssäkerhet som kännetecknar svensk livsmedelshantering.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om naturbruksgymnasiernas viktiga roll.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att regeringen, vid den närmare utformningen av LBU-programmet, skall fastslå att det skall finnas en koppling mellan inhemsk svensk primärproduktion och förädlingsstöd.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att det är angeläget att Sverige fullt ut skjuter till nationell medfinansiering så att den svenska livsmedelsförädlingsbranschen kan komma i åtnjutande av maximalt EU-stöd.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om ett nationellt centrum för fäbodbruk.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att regeringen bör utreda möjligheterna att förbättra förutsättningarna för att bedriva verksamhet med bikupor.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att förenklingar i de administrativa regelverken bör genomföras utan dröjsmål.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att miljö- och jordbruksutskottets uppföljning skall vara en utgångspunkt för regeringens fortsatta arbete med att förbättra förutsättningarna för småskalig livsmedelsproduktion.

3 Inledning

Kristdemokraterna instämmer huvudsakligen i regeringens bedömning att det är företagarna själva som i samspel med marknaden har bäst förutsättningar för att utveckla sina företag och sin produktion. Statens roll bör vara att skapa goda förutsättningar för producenter och konsumenter.

Små och medelstora företag kan gynna konsumenterna genom att bidra till en effektiv konkurrens. Det finns dock regler som drabbar små företag oproportionerligt.

Fel! Okänt namn på

Lagstiftningen är i dagsläget komplex. Ett förenklat och tydligare regelverk är nödvändigt. Kristdemokraterna välkomnar de ändringar som underlättar situationen för små företag. Det gäller bl.a. flexiblare krav på köttbesiktning, insatser för att underlätta gårdsnära slakt, minskade kontrollavgifter, samt insatser för vägledning och kompetensutveckling.

På flera punkter anser dock Kristdemokraterna att regeringens insatser är otillräckliga och att ambitionerna när det gäller regelförenkling är alltför låga.

4 De mindre företagens situation

Den småskaliga livsmedelsförädlingen lider i stor utsträckning av samma problem som andra mindre företag. Företagens sjuklöneansvar slår extra hårt mot mindre företag om en anställd skulle bli sjuk en längre tid. Den höga arbetsgivaravgiften motverkar nyanställningar. Det är svårt att få finansiering för investeringar.

Infrastrukturen är ett problem för mindre företag på landsbygden. Brisande kommunikationer gör det svårt för anställda att ta sig till och från jobbet och det blir svårare att transportera råvaror och produkter.

4.1 Småskalig livsmedelsförädling finns både i tätorter och på ren landsbygd

Kristdemokraterna delar den uppfattning som framförts av bl.a. Livsmedelsföretagen att det inte är lämpligt att kategorisera företagen utifrån deras postnummerområde. Regeringens avsikter i detta avseende framgår inte klart av skrivelsen. Om insatserna ensidigt riktas mot företag på den rena landsbygden kan detta begränsa möjligheterna för företag lokaliserade i tätorter och i förlängningen innebära färre aktörer på marknaden. Därför bör livsmedelsföretag ej särbehandlas utifrån sin postnummertillhörighet. Detta bör ges regeringen till känna.

4.2 Småskalig produktion har andra förutsättningar än storskalig

Ett litet charkuteri kan inte jämföras med de stora koncernerna. Krav på avgifter och tillsyn måste anpassas till detta. Kostnaderna för tillsynsavgifter måste anpassas efter vad som är rimligt utifrån verksamhetens omsättning. Detta bör ges regeringen till känna. Även reglerna för exportgodkännande behöver förenklas för mindre företag. Detta bör ges regeringen till känna.

Food From Sweden stöds och delfinansieras av staten och ska medverka till en ökad export av i Sverige förädlade livsmedel, främst baserade på svenska råvaror. Detta sker genom att i projektsamverkan underlätta för fler företag att börja exportera respektive öka sin export samt genom att stärka

profilen för svenska livsmedel i utlandet. De mindre producenterna är dock dåligt representerade. Food from Sweden bör utvecklas till en samlande organisation som med minimerad byråkrati på ett bättre sätt verkar för hela näringsens intressen så att också de mindre företagens intressen tas tillvara. Detta bör ges regeringen till känna.

4.3 Bättre finansieringsmöjligheter

De möjligheter till investeringsstöd från EU som finns via LBU-programmet fyller en viktig funktion för näringsutvecklingen inom livsmedelssektorn. Det är viktigt att värna dessa möjligheter i det fortsatta arbetet med EU:s politik för regional utveckling.

Almi har inte kommit att fungera väl när det gäller att hjälpa mindre företag. Det är inte rimligt att ALMI skall ta ut en ränta på 8 % när diskontot ligger på 2,6 %. Dessutom bör Almi även kunna ge riktiga lån, även när företagaren inte fått lån i någon bank. Dessa synpunkter på Almi bör ges regeringen till känna.

Den gemenskap och sammanhållning som ofta finns på landsbygden kan vara en resurs för att förbättra investeringsmöjligheterna för de småskaliga näringsidkarna. Samverkan mellan olika företagare kan därigenom vara en utvecklingsfaktor på landsbygden. Det kan handla om allt från gemensamma maskinparker till samverkan mellan branscher o.s.v. Detta bör från samhällets sida ses som något positivt och ges goda förutsättningar. Därför bör en översyn göras av skatteregler och liknande legala/fiskala hinder som kan försvåra ett gemensamt brukande av maskiner och annat realkapital. Detta bör ges regeringen till känna.

Ett annat problem är den s.k. Lex Uggla, som innebär att Skatteverket upp-taxerar de företag som sparar pengar till investeringar för att slippa ta lån i bank. Enligt denna kontraproduktiva lag skall företagaren lämna in en investeringsplan till Skatteverket, varefter en handläggare skall bedöma om planen är "rimlig" och om det finns "rimligt" med pengar i bolaget. Om myndighetens handläggare gör en annan bedömning än företaget så måste företaget betala förmögenhetsskatt. Ett sätt att lösa detta problem är att avskaffa förmögenhetsskatten, vilket Kristdemokraterna eftersträvar.

De alarmerande rapporterna från bland annat ITPS (Institutet för tillväxtpolitiska studier) om att små- och medelstora företag inte får låna pengar i bankerna måste tas på största allvar. Enligt en undersökning som ITPS genomfört har 16 % av samtliga företag fått sina krediter prövade under 2004–2005 med resultatet att mer kapital eller ökad säkerhet krävts. Ungefär hälften av dessa företag uppgav att problematiken uppstått på grund av de ändrade förmånsrättsreglerna. En tredjedel av företagen uppgav också att man fått försämrade villkor eller sämre tillgång på krediter. Hela 37 % uppgav att man fått öka sitt eget risktagande i form av personlig borgen eller privata pantsättningar. Kristdemokraterna vill därför återställa bankernas förmånsrätt i företagsinteckningar till 100 %. Förslagen i denna del behandlas av riksdagen i andra sammanhang.

Fel! Okänt namn på

4.4 Myndigheternas attityd till företagare

Myndigheternas attityder och bemötande av småföretagare har betydelse för etablering och expansion. Det är till exempel inte roligt att bli intagen för förhör om ekonomisk brottslighet, även sedan skattemyndigheten medgett att anmälan orsakats av missförstånd.

Det är viktigt att myndigheterna tar på sig en mer tillmötesgående roll. Att exempelvis svara på frågor om vilka regler som gäller bör ingå i alla tillståndsgivande och kontrollerande myndigheters uppgifter. Lokala aktörer har erfarenheter av att myndigheter ibland vägrar att svara på frågor om vilka regler som gäller, med hänvisning till att företagaren är skyldig att känna till reglerna.

5 Förbättra livsmedelslagstiftningen

5.1 Nya regler för märkning

Skrivelsen säger inget om förändringar i reglerna för märkning av livsmedel. Det är angeläget att eventuella bestämmelser som försvårar för producenterna att ange ursprung eller produktionsätt eller andra mervärden undanröjs. Detta bör ges regeringen till känna.

Konsumenterna är också intresserade av hur kött producerats. Det finns behov av någon form av märkning som ger upplysningar om alla moment i produktionsprocessen. Även relevanta omständigheter kring hur importerat kött producerats bör vägas in i märkningen av köttet. Om slaktdjur transporteras längre än 4 timmar före slakt bör transporttiden anges på köttet. Detta bör ges regeringen till känna.

Ett gemensamt obligatoriskt märkningssystem för djurskyddshänsyn, byggt på mätbara kriterier, bör införas inom EU. Sverige bör driva på i den riktningen.

5.2 Mobila och gårdsnära slakterier

Kristdemokraterna har under flera år motionerat i riksdagen om det angelägna i att främja mindre slakterier med lokal förankring. För närvarande finns i Sverige endast mobila slakterier i bruk för slakt av renar. I ett flertal länder finns dock intresse för mobil slakt. I USA slaktas gris och nötkreatur i mobil anläggning och fjäderfän storskaligt mobilt. I Norge finns också – förutom slakt av ren – även slakt av lamm i mobilt slakteri på försök.

Med mobilt slakteri avses en slakterianläggning som till sin helhet är mobil, dvs. flyttbar. Det mobila slakteriet kan antingen komma direkt till djurbesättningen eller till en uppsamlingsplats för flera närliggande besättningar. Ett mobilt slakteri skall klara alla moment som ingår vid slakt med undantag för styckning av djurkropparna.

Med ett semimobilt slakteri avses en slakterianläggning som ställs upp på en plats under en längre tid i närheten av flera olika djurbesättningar. Anläggningen är inte i sin helhet mobil utan kräver tillgång till anslutande transport av slaktade djur.

Ekologiska lantbrukare i Sörmland har tagit fram rapporten "Gårdsnära slakt", som skisserar ett alternativ med stationära slakterier, där djuren slaktas och därefter transporteras till styckningsanläggning. I ett sådant system kan de enkla slakterierna vara lokaliserade till en gård med uppfödning av djur som också tar emot djur från gårdar i närheten. Flera sådana slakterier kan anlita en gemensam styckningsanläggning. I stället för att ha ett mobilt slakteri får slaktarna vara mobila och betjäna de mindre slakterierna. Ett sådant system minskar inte bara transporttiden för djuren, utan djuren kan också slaktas under mindre stress i en invand miljö. Systemet ger arbete i bygden, vilket framhålls i rapporten.

Kristdemokraterna delar utredningens åsikt att ekonomiska bidrag till mobila slakterier, gårdsnära slakterier, slaktbodas och andra lösningar som minskar djurtransporterna, bör införas inom befintligt regelsystem.

Vid behandlingen av 2005 års budgetproposition beslutade riksdagen att Livsmedelsverket fr.o.m. år 2005 skall tillföras 10 miljoner kronor för pilotprojekt rörande närslakt. Kristdemokraterna stöder denna satsning men anser, i likhet med länsstyrelsen i Värmlands län, att de föreslagna insatserna inte är tillräckliga och att satsning behöver pågå längre tid än tre år om den skall ge effekt. Rådgivningsinsatser och informationsspridning under uppbyggnadsfas av småskaliga slakterier bör ske under längre tid. Därför bör satsningen på gårdsnära slakt genomföras under en längre tidsperiod än tre år. Detta bör ges regeringen till känna.

5.3 Avgifterna för livsmedels-, djur- och fodertillsynen

Kristdemokraterna vill värna den kommunala självstyrelsen. Detaljregleringen får inte bli för stor. Det behövs en balans som medför att föreskrifterna skapar en sådan harmonisering samtidigt som upplägget av det lokala tillsynsarbetet kan anpassas efter lokala förhållanden.

Näringarnas och enskilda företags egenkontrollprogram är en viktig del av kvalitetssäkringen i verksamheten. Branschorganisationernas möjligheter att bidra till effektiva lösningar på tillsynsfrågorna bör därför uppmärksammas. Ett exempel på ett lyckat försök med samordnad tillsyn, som LRF genomfört, är det s.k. Katrineholmsprojektet. Konceptet med LRF:s och branschernas "miljöhusensyn" är ett annat instrument som ger underlag för såväl producenternas styrning som för myndigheternas tillsyn. Genom utvecklad samverkan med branschernas egna kontroller kan tillsynens kostnadseffektivitet förbättras.

Bland svenska beslutsfattare och konsumenter finns en samsyn kring att Sverige skall ha höga ambitioner vad gäller livsmedelssäkerhet och djurskydd. Detta medför naturligtvis kostnader som måste betalas. Samtidigt

Fel! Okänt namn på

konkurrerar svenska livsmedelsproducenter på en gemensam europeisk marknad. I attitydundersökningar brukar betalningsviljan vara hög att betala för de mervärden som finns i svenska livsmedel. I praktiken har emellertid konsumenten en klar tendens att välja det billigaste alternativet.

En målsättning bör vara att myndighetsutövning i princip skall vara skattefinansierad.

Kristdemokraterna föreslår därför att endast förnyade inspektioner till följd av avvikelser från regelverket skall avgiftsbeläggas. Inspektioner som inte föranleds av anmärkningar bör inte avgiftsbeläggas, eftersom detta innebär att man straffar ett kollektiv där de flesta är skötsamma. Detta bör ges regeringen till känna. Avgifterna för de förnyade inspektionerna bör fastställas på central nivå och skall ej överstiga kommunernas självkostnader för desamma. Detta bör ges regeringen till känna.

5.4 Slakt av ren

Idag betalas pristillägg ut vid slakt. Detta ska ses som ett viktigt stöd till renskötsel­företagaren för att öka möjligheten att kunna försörja sig på sitt renskötsel­företag. Pristillägg lämnas endast för renkött som godkänts vid köttbesiktning enligt föreskrifter som meddelats med stöd av livsmedelslagen (1997:511). Har renar som tillhör en renägare som bedriver renskötsel i Sverige slaktats i Norge eller Finland lämnas dock pristillägg om köttet godkänts vid besiktning enligt de bestämmelser som gäller i landet i fråga. Detsamma gäller om en sådan renägare har sålt sina renar till slakt i Norge eller Finland. Pristillägg lämnas dock inte om renarna transporterats levande från Sverige.

Problemet uppstår när en renskötsel­företagare vid slakttillfället befinner sig med sina renar nära gränsen till Norge eller Finland och närmaste slakteri finns i något av dessa länder. För att få del av prisstödet måste renägaren, enligt svensk lag, först avliva renen i Sverige och därefter transportera renen till detta slakteri, som på grund av närheten är det mest praktiska. Det borde vara möjligt att uppbära pristillägg på renar slaktade i Norge eller Finland även om renarna transporterats levande från Sverige över gränsen. Med transport menas här att renarna drivs och inte lastas. En sådan lösning skulle också gagna mobila slakterier. Lagstiftningen bör ses över i syfte att möjliggöra att levande renar kan transporteras till Norge eller Finland och vid slakt ha rätt till prisstöd på renkött. Detta bör ges regeringen till känna.

5.5 Slakt av hjort

Enligt EU-förordningen 853/2004 skall hägnade hjortar efter slakt transporteras till en godkänd vilthanteringsanläggning (VHA). Vilka dessa godkända anläggningar kommer vara är i dagsläget oklart. Till varje sådan godkänd VHA skall en godkänd officiell veterinär knytas och denne skall svara för alla besiktningar. Vilka dessa officiella veterinärer kommer att vara är ännu oklart. Kravet på att transportera slaktkropparna till sådana anläggningar

förefaller onödigt med tanke på att det nuvarande systemet, där besiktningsveterinärerna på plats utför slaktkroppsbesiktning, fungerar bra.

För närvarande pågår ett arbete med att friförklara de svenska hjortarna från TBC. Idag finns ett stort antal hjortar som inte deltagit i testprogram. På grund av att det skulle kräva ett betydligt större arbete att TBC-testa dessa än att slakta dem, så kommer ett stort antal hjortar slaktas i samband med TBC-friförklaringen. Om slakten allvarligt försvårades genom krav på transport till godkända platser, så uppstår risk för att omfattande svartslakt i stället sker, vilket skulle kunna äventyra TBC-friförklaringen.

De flesta svenska hjortfarmer är småskaliga och kan ej klara kostnaderna för att bygga en VHA. Endast i en liten del av landet kommer det finnas tillräckligt antal godkända VHA inom rimligt avstånd från hjorthägnen. Det är därför angeläget att slaktade hjortar i hägn även fortsättningsvis skall kunna avlivas, flås, avblodas och besiktigas på plats i anslutning till hägnen och ej behöva transporteras till särskilda platser för besiktning. Detta bör ges regeringen till känna.

Det råder oklarhet kring vilka krav som Livsmedelsverket kommer ställa på de ovan nämnda VHA. För att förordningen skall kunna tillämpas är det viktigt att den som ansöker om att få en VHA godkänd på förhand känner till de krav som behöver uppfyllas för att anläggningen skall godkännas. En specificering av kraven kan ske antingen genom en regeringsförordning eller genom föreskrifter från Livsmedelsverket, huvudsaken är att det finns tydliga kriterier. Detta bör ges regeringen till känna.

6 Rådgivning och kompetensutveckling

6.1 Dålig tillgång på utbildad arbetskraft

Det är svårt att få tag på utbildad arbetskraft inom livsmedelsberedning. Brist på utbildad arbetskraft utgör många gånger ett hinder för företaget att utöka antalet anställda. Denna brist beror i sin tur på att det finns för få utbildningsplatser. Många mindre företag skulle kunna fungera som utbildningsplatser för lärlingar inom olika beredningsinriktningar om kommunen eller annan aktör stod för en lärare, eftersom företagen anser sig sakna tillräcklig kompetens att utbilda elever själva.

Personalförsörjningen inom den småskaliga livsmedelsförädlingen skulle gynnas av Kristdemokraternas förslag om ett nytt och särskilt lärlingsprogram med egen timplan inom gymnasieskolans ram. Det är viktigt för identitetskapandet, att låta dagens gymnasieelever få vara stolta över sin kunskap och över det yrke som de har valt som sin framtid. Skolan och näringslivet behöver fasta former för samverkan där effektiva arbetsmetoder, kontinuitet och engagemang är grundpelare. Lärlingsutbildningen ska utformas i samarbete med arbetsmarknadens parter, med ett nationellt perspektiv för att skapa en god utbildning för hela samhället och den enskilde. Praktik bör varvas med teori redan första terminen. Eleven betraktas dock som elev under hela utbild-

Fel! Okänt namn på

ningstiden. Skolan är alltså huvudman för hela utbildningen oavsett var den är förlagd. De teoretiska delarna ska knytas till praktik i möjligaste mån. Teorin ska ge goda generella baskunskaper. Fördelningen bör vara 2–3 dagar av teori respektive praktik per vecka.

Skolan skall svara för handledning till kontaktpersonerna på företagen. Samarbetet byggs upp och utformas flexibelt efter lokala förutsättningar och strategier. Företagen bör få ersättning från skolan för utbildning/handledning. Det är viktigt för att också små företag ska kunna ta emot lärlingar. Företagen ska sträva efter att ge eleverna en så ”bred” yrkeskompetens som möjligt. Företaget ska självfallet inte tvingas anställa eleven/lärlingen vid avslutad utbildning. Det troliga är dock att många kommer att erbjudas jobb efter avslutad utbildning. Eleven/lärlingen får under sin tid som sådan en viss ersättning från företaget enligt ”lärlingsavtal” i relation till den insats som görs i produktionen, förslagsvis från och med andra året.

Utbildningen avslutas med ett yrkesprov och leder till en yrkesexamen. Alla elever med avslutad utbildning skall ha behörighet till fortsatt utbildning på yrkeshögskola och ha möjlighet att komplettera betygen för att meritera sig för akademisk högskoleutbildning. Kristdemokraterna har föreslagit att ett sådant lärlingsprogram snarast tas fram.

Därutöver har Kristdemokraterna föreslagit att yrkestekniska högskoleutbildningar etableras för att tillgodose de olika näringarnas behov av välutbildad arbetskraft. Härigenom kan också det viktiga forsknings- och utvecklingsarbetet initieras och spridas.

Dessa förslag behandlas inom ramen för utbildningsutskottets ansvarsområde.

6.2 Kompetensutveckling

Regeringen tar inte upp kompetenscheckar i sin bedömning, men redovisar att flera remissinstanser har kommenterat frågan. En kompetenscheck är en check för betalning av valfri kurs eller utbildning. Metoden prövas redan i Västerbottens, Västmanlands och Stockholms län och uppges ha givit gott utfall. Kristdemokraterna anser att systemet med kompetenscheckar skall utvidgas till hela landet. Detta bör ges regeringen till känna.

Ansvarig myndighet skall naturligtvis vara skyldig att lämna information om de regler vars efterlevnad den är satt att bevaka. Kristdemokraterna anser dock att samma myndighet inte bör ansvara för tillsyn/lagtolkning och rådgivning som syftar till företagsutveckling. Kristdemokraterna föreslår i stället att ansvaret för rådgivning inom småskalig livsmedelsförädling läggs på instanser som Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) samt på centrumbildningar, såsom LivsTek, Jämtlands läns institut för landsbygdsutveckling (JILU), Eldrimner och det i denna motion föreslagna centrumet för fäbodbruk. Detta bör ges regeringen till känna.

6.3 Tillvarata kompetensen om de utländska livsmedel som idag importeras till Sverige

I Sverige produceras en stor mängd livsmedel i liten skala med mer eller mindre traditionella metoder som på olika sätt hämtar kunskap och inspiration från tillverkning utomlands. Detta gäller inte minst osttillverkning och de närmare formerna för djuruppfödning. De senaste årtiondena har en rad nya livsmedel etablerats i det svenska köket, både som en följd av invandringen och av att svenskarna idag reser mer utomlands. Idag säljer livsmedelsbutikerna en mängd nya livsmedel som kommit till oss från andra länder och kokböcker och tidskrifter innehåller många recept på nya maträtter. Samtidigt har en stor kompetens kring olika livsmedel tillförts vårt land genom invandringen från de länder varifrån livsmedlen kommer. Invandrade bönder, slaktare, kockar m.fl. kan medverka till att ytterligare utveckla den svenska småskaliga livsmedelsproduktionen.

Staten kan medverka till att bland de nya svenskarna bredda kunskapen om den svenska (småskaliga) livsmedelsproduktionen, i syfte att få dessa att oftare söka sig till denna näring för att producera traditionella eller moderna, ”svenska” eller ”utländska” livsmedel. Flera av de livsmedel som idag importeras skulle kunna produceras också i Sverige. Regeringen bör, i samarbete med bl.a. Livsmedelsverket, arbetsförmedlare och bemanningsföretag inleda en särskild kampanj i syfte att i större utsträckning ta till vara den befintliga livsmedelskompetensen och intresset bland de nya svenskarna. Detta bör ges regeringen till känna.

Det är viktigt att det svenska regelverket, i förekommande fall, medger undantag från EU:s hygienregler även för sådana traditionella tillverkningsmetoder som idag inte används i Sverige, om detta kan ske utan att göra avkall på den höga livsmedels säkerhet som kännetecknar svensk livsmedelshantering. Sverige bör bevaka detta område inom EU så att behövliga undantag från EU-reglerna tillåts. Detta bör ges regeringen till känna.

6.4 Naturbruksgymnasierna har en viktig roll

Naturbruksgymnasierna kan spela en viktig roll när det gäller att utveckla den småskaliga livsmedelsförädlingen. Det bör finnas ett diversifierat utbud av kurser, där såväl de traditionella som de nya produktions- och förädlingsmetoderna ges en framträdande plats. Detta behövs både för produktionens och myndigheternas försörjning av kompetent personal. Detta bör ges regeringen till känna.

7 EU-stöd inom landsbygdsprogrammet

Inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken får en medlemsstat avsätta högst 10 % av direktstöden till ett nationellt kuvert. Regeringen har

Fel! Okänt namn på

avsatt 0,5 % av hektarstödet till ett nationellt kuvert. Det nationella kuvertet kan bidra till att utveckla den småskaliga livsmedelsförädlingen. Sverige kommer från 2005 att använda det nationella kuvertet för att förbättra kvaliteten och saluföringen av jordbruksprodukter. Åtgärderna skall omfatta ersättning för deltagande i kvalitetscertifieringssystem, kvalitets- och marknadsföringsåtgärder, deltagande i jordbruksutställningar och livsmedelsmässor inom EU.

Det nya LBU-programmet för åren 2007–2013 ger ökade möjligheter att stödja landsbygdens företagande, i vilken småskalig livsmedelsförädling är en viktig del. Kristdemokraterna anser att regeringen, vid den närmare utformningen av LBU-programmet, skall fastslå att det skall finnas en koppling mellan inhemsk svensk primärproduktion och förädlingsstöd. Detta bör ges regeringen till känna.

Det är också angeläget att Sverige fullt ut skjuter till nationell medfinansiering så att den svenska livsmedelsförädlingsbranschen kan komma i åtnjutande av maximalt EU-stöd. Detta bör ges regeringen till känna.

8 Övriga riktade åtgärder

8.1 Särskilda åtgärder för fåbodbruket

Säterbruket var en livsnödvändig förutsättning för jordbruket i äldre tid och förekom redan under medeltiden. Idag, när alltfler söker sina rötter, har intresset för säterkulturen åter ökat. Värdefulla kultur- och naturmiljövärden hotar att försvinna om inte säterkulturen stimuleras. Fåbodbruket spelar en viktig roll när det gäller att uppfylla Sveriges nationella och internationella åtaganden inom miljövård, naturvård och biologisk mångfald. Den ur hälsosynpunkt nyttiga fettsyrasammansättningen som bildas i exempelvis mjölken vid fritt fåbodbete är ytterligare ett skäl att uppmärksamma denna verksamhet.

För att säkra fåbodbrukets rättigheter föreslår Kristdemokraterna i motion MJ594 att en lag om betesrätt vid fåbodbruk införs. En sådan lag kan ta sin utgångspunkt i betänkandet ”Betesrätt vid fåbodbruk m.m.” (SOU 2003:116). Detta bör ges regeringen till känna.

Kristdemokraterna vill även se ett nationellt centrum för fåbodbruk. Ett sådant centrum bör samla kompetens, sprida information och tillhandahålla utbildning och kompetensutveckling. Såväl brukare som myndigheter bör vara målgrupper för detta centrum. Centret bör även vända sig till allmänheten med utåtriktad information och marknadsföring. Tillkomsten av ett sådant centrum för fåbodbruk bör utredas närmare. Detta bör ges regeringen till känna.

8.2 Skattebefria bikupor

Biodlingen har betydelse för möjligheterna till landsbygdsutveckling och utgör samtidigt en viktig hobby och fritidssysselsättning. Tidigare kunde en biodlare skattefritt ha upp till 15 bikupor. Det är inte längre möjligt, vilket resulterat i en kris för biodlingsbranschen. Antalet biodlare minskar. Idag finns i landet 14 000 biodlare med uppskattningsvis 145 000 bisamhällen som årligen producerar 3 000 ton svensk honung och som bidrar till pollinering av odlade växter.

Svensk honung är en bristvara eftersom de totala skördenivåerna har minskat under 90-talet. Priset på svensk honung har också stigit markant. Den totala honungskonsumtionen i Sverige är ca 6 000 ton/år. Svensk biodling bör ges en ny chans. Regeringen bör därför utreda möjligheterna att åter tillåta skattefria bikupor. Detta bör ges regeringen till känna.

9 Det går långsamt fram...

Tyvärr ligger flera av de regelförenklingar som förutskickas långt fram i tiden. Exempelvis skall målsättningen om minskad administrativ börda på bl.a. miljö- och jordbruksområden nås senast år 2010. Det är ett tecken på regeringens låga ambitionsnivå när det gäller att förenkla situationen för hårt arbetande småföretagare. Det är angeläget att förenklingar i de administrativa regelverken genomförs utan dröjsmål. Detta bör ges regeringen till känna.

10 Miljö- och jordbruksutskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp

Miljö- och jordbruksutskottet har inom politikområdet Livsmedelspolitik genomfört en fördjupad uppföljning av förutsättningarna för småskalig livsmedelsproduktion. Uppföljningen har genomförts av utskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp. I uppföljningsrapporten görs en omfattande genomgång av den småskaliga livsmedelsproduktionens möjligheter och problem. Denna rapport utgör ett viktigt underlag och bör vara en utgångspunkt i regeringens fortsatta arbete med att skapa bättre förutsättningar för den småskaliga livsmedelsproduktionen. Detta bör ges regeringen till känna.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 29 november 2005

Sven Gunnar Persson (kd)

Björn von der Esch (kd)

Ragnwi Marcelind (kd)

Annelie Enochson (kd)

Tuve Skånberg (kd)

Dan Kihlström (kd)

Johnny Gylling (kd)

Lars Gustafsson (kd)